

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 26 lipca 2013 roku w sprawie z powództwa R. D. przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w Ł. Sąd Rejonowy w Łowiczu w punkcie 1. oddalił powództwo, w punkcie 2. przyznał adwokatowi B. J. wynagrodzenie za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w kwocie 147,60 zł i nakazał wypłacić ją ze środków Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Łowiczu, w punkcie 3. nie obciążył powoda obowiązkiem zwrotu pozwanemu Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w Ł. kosztów procesu.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł powód, skarżąc je w części tj., w zakresie punktu 1 zarzucając:

1. naruszenie prawa procesowego- art. 233 par. 1 k.p.c. poprzez:

a. dokonanie ustaleń stanu faktycznego sprzecznych ze zgromadzonym materiałem dowodowym polegające na przyjęciu, iż zeznania świadków zgłoszonych przez powoda w osobach D. R., P. K., P. S. i M. N. są subiektywne oraz tendencyjnie nakierowane na osiągnięcie zamierzonego celu, pomimo uznania ich za wiarygodne co do opisywanych przez świadków ogólnych warunków panujących w Zakładzie Karnym w Ł. i faktu uskarżania się przez powoda do świadków na opiekę zdrowotną,

b. dowolne i nieznajdujące oparcia w zgromadzonym materiale dowodowym przyjęcie, iż powód miał możliwość wymiany zużytego materaca w magazynie Zakładu Karnego w Ł. przy uznaniu twierdzeń powoda, że niszczenie sprzętu wyposażenia cel wynika z faktu ich intensywnego użytkowania;

2. naruszenie prawa materialnego – art. 23 i 24 k.c. w związku z art. 448 k.c. poprzez ich niezastosowanie polegające na uznaniu nie wystąpienia przesłanek przyznania zadośćuczynienia określonych w art. 23 i 24 k.c. w związku z art. 448 k.c. przy przyjęciu, iż warunki w jakich przebywał powód w pozwanym zakładzie powodowały dyskomfort w stopniu nieprzekraczającym norm związanych z odbywaniem kary pozbawienia wolności, a tym samym uznanie, że w sprawie nie doszło do zawinionego naruszenia dobra osobistego powoda w postaci godności;

3. naruszenia prawa materialnego art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie pomimo, że przedmiotem ochrony w sprawie niniejszej były podstawowe prawa przysługujące każdej jednostce ludzkiej w tym również skazanemu.

W konkluzji do tak sformułowanych zarzutów powód wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i uwzględnienie powództwa w całości, przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu odwoławczym według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Łowiczu Wydziałowi I Cywilnemu, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna i podlega oddaleniu w całości.

Zaskarżone orzeczenie należało uznać za prawidłowe i stanowiące wynik właściwej oceny zebranego materiału dowodowego. Sąd Okręgowy podziela poczynione przez Sąd I instancji ustalenia, a w konsekwencji przyjmuje za swoje, uznając za zbędne powielanie ich w treści uzasadnienia.

Sąd Okręgowy nie podziela zarzutów apelacji dotyczących naruszenia art. 233 par. 1 k.p.c. Sąd I instancji przeprowadził w sposób prawidłowy postępowanie dowodowe, a zebrany materiał poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe rozważania prawne, które Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własne. Naruszenie prawa procesowego (art. 233 § 1 k.p.c) skarżący upatruje w dokonaniu ustaleń stanu faktycznego sprzecznych ze zgromadzonym materiałem dowodowym polegających na przyjęciu, iż zeznania świadków zgłoszonych przez powoda

w osobach D. R., P. K. P. S. i M. N. są subiektywne oraz tendencyjne, nakierowane na osiągnięcie zamierzonego celu, pomimo uznania ich za wiarygodne co do opisywanych przez świadków ogólnych warunków panujących w Zakładzie Karnym w Ł. i faktu uskarżania się przez powoda do świadków na opiekę zdrowotną. Nadto skarżący zarzucił, iż Sąd I Instancji w sposób dowolny i niezajdujący oparcia w zgromadzonym materiale dowodowym przyjął, iż powód miał możliwość wymiany zużytego materaca w magazynie Zakładu Karnego w Ł. przy uznaniu twierdzeń powoda, że niszczenie sprzętu wyposażenia cel wynika z faktu ich intensywnego użytkowania,

Zgodnie treścią art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Taka ocena dokonywana jest na podstawie przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego doświadczenia życiowego, a ponadto powinna uwzględniać wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i – ważąc ich moc oraz wiarygodność – odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Zarówno w literaturze jak i orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że ocena powyższa oparta nadto być musi na wszechstronnym rozważeniu zgromadzonego materiału dowodowego, przez co należy rozumieć uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu oraz wszystkich okoliczności towarzyszących przeprowadzeniu poszczególnych środków dowodowych, a mających znaczenie dla ich mocy i wiarygodności. W ocenie Sądu Okręgowego Sąd I instancji nie dopuścił się naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Wielokrotnie w orzecznictwie sądów odwoławczych oraz Sądu Najwyższego podnoszono, iż zgłoszony w apelacji zarzut naruszenia art. 233 § 1 może zostać uwzględniony jedynie w przypadku wykazania jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im je przyznając, a także w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych (por. m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 19 czerwca 2008 r. I ACa 180/08, OSA 2009/6/55, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r. II CKN 817/00, nie publik., LEX 56906). Natomiast nie czyni zarzutu tego skutecznym przedstawianie przez skarżącego własnej wizji stanu faktycznego w sprawie, opartej na dokonanej przez siebie odmiennej ocenie dowodów, a nawet możliwość w równym stopniu wyciągnięcia na podstawie tego samego materiału dowodowego odmiennych wniosków (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 lipca 2008 r. VI ACa 306/08; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 19 czerwca 2008r. I ACa 180/08, OSA 2009/6/55, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r. II CKN 817/00, LEX 56906; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2001 r. IV CKN 970/00, nie publik., LEX 52753; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2002 r. II CKN 572/99, nie publik., LEX 53136).

Odnosząc powyższe stwierdzenia do stanu istniejącego w niniejszej sprawie stwierdzić trzeba, że apelujący nie wykazał, aby Sąd pierwszej instancji dokonując oceny materiału dowodowego dopuścił się naruszenia zasad logicznego rozumowania, bądź dokonał jej w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego. Nie można także dostrzec, aby Sąd Rejonowy pominął jakikolwiek dowód przeprowadzony w sprawie, bądź jakąkolwiek inną okoliczność istotną dla rozstrzygnięcia sprawy. Dodać należy, że w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Rejonowy wskazał, iż oparł się na zeznaniach świadków D. R., P. K., P. S. i M. N. w zakresie opisywanych przez nich ogólnych warunków panujących w Zakładzie Karnym w Ł. oraz co do faktu uskarżania się powoda do współosadzonych na warunki w celach, na opiekę zdrowotną. Sąd jedynie uznał, iż ocena poczyniona przez tych świadków co do warunków bytowych była subiektywna, tendencyjna nakierowana na osiągnięcie zamierzonego celu. Wbrew jednak zarzutowi apelacji szczegółowa analiza zeznań tych świadków nie prowadzi do zmiany ustalonego przez Sąd stanu faktycznego. Nadto skarżący pominął, iż okoliczność, że powód miał możliwość wymiany zużytego materaca w magazynie Zakładu Karnego w Ł. wynika z zeznań świadka T. S., który to dowód został uznany za wiarygodny.

Wobec powyższego brak podstaw do kwestionowania stanu faktycznego ustalonego przez Sąd I instancji.

Sąd Okręgowy nie podziela zarzutu naruszenia prawa materialnego – art. 23 i 24 k.c. w związku z art. 448 k.c. poprzez ich niezastosowanie polegające na uznaniu nie wystąpienia przesłanek przyznania zadośćuczynienia określonych w art. 23 i 24 k.c. w związku z art. 448 k.c.

Podstawą prawną roszczenia powoda jest przepis art. 417 k.c. w zw. z art. 23 i 24 k.c. i art. 448 k.c.

Zgodnie z art. 24 § 1 k.c. na zasadach przewidzianych w kodeksie pokrzywdzony może żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na cel społeczny. Zasady przyznawania przez sąd zadośćuczynienia regulują przepisy art. 445 i 448 k.c.

Powołany wyżej przepis art. 448 k.c. stanowi, że w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Stwierdzić należy, że dobra osobiste człowieka pozostają pod ochroną Konstytucji RP. W art. 30 Konstytucji, usytuowanym wśród przepisów o wolnościach, prawach i obowiązkach obywatela, ustawodawca stanowi, że przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych. Obowiązek ten powinien być realizowany przez władze publiczne przede wszystkim tam, gdzie Państwo działa w ramach imperium, realizując swe uprawnienia represyjne, których wykonanie nie może prowadzić do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2007 r.) Zapewnienie przez Państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymagań demokratycznego państwa prawnego, znajdującym wyraz w normach prawa międzynarodowego. Wynika to wprost z art. 10 ust. 1 ratyfikowanego przez Polskę Międzynarodowego Paktu Praw Osobistych i Publicznych z dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. z 1977 r., Nr 38, poz. 167 i 169) i z art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 grudnia 1950 r., stanowiących, że każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Przytoczone zasady norm prawa międzynarodowego na gruncie prawa polskiego wyrażają art. 40, 41 ust. 4 i 47 Konstytucji.

Ochrona dóbr osobistych przysługuje oczywiście także osobom pozbawionym wolności. Przepisy Kodeksu karnego wykonawczego, jak i akty wykonawcze do nich, dotyczące wykonywania kary pozbawienia wolności i stosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, mają na celu m.in. zorganizowanie osadzonym takich warunków, w których ograniczenie ich praw osobistych następuje jedynie w niezbędnym zakresie, wyznaczonym funkcjami, jakie ma pełnić kara lub środek zapobiegawczy.

Wbrew zrzutowi apelacji Sąd I Instancji prawidłowo uznał, iż nie doszło do spełnienia przesłanek warunkujących zasądzenie zadośćuczynienia. Zdaniem Sądu Okręgowego powód – pomimo spoczywającego na nim z mocy art. 6 k.c. ciężaru dowodu - nie wykazał ich wystąpienia.

Państwo przyjmując pewne normy minimalne co do standardów wykonywania kar obowiązane jest oczywiście je przestrzegać, ale nie wolno też abstrahować od realnej jego sytuacji i kondycji finansowej, a także ogólnej sytuacji gospodarczej, w tym poziomu życia ogółu obywateli – także tych, którzy nie mają zapewnionego minimum socjalnego nie będąc karany karą pozbawienia wolności. Z drugiej strony zauważać i stosownie oceniać należy sytuację osoby potencjalnie dotkniętej naruszeniem. Z pola widzenia nie może wszak umykać okoliczność, iż odbywanie kary pozbawienia wolności niesie ze sobą w sposób immanentny pewnego rodzaju dolegliwość wyrażającą się nie tylko w pozbawieniu możliwości swobody, ale także w odbywaniu tej kary w ściśle określonych, niekomfortowych, odbiegających od domowych - warunkach. Dlatego też zdaniem Sądu sam fakt wystąpienia przeludnienia, czy też niedogodności związanych z odbywaniem kary nie przesądza o naruszeniu dóbr osobistych powoda, a co za tym idzie o zasadności jego roszczenia. Nadto podkreślenia wymaga fakt, że powód nie doznał w istocie szkody. Co więcej nie wykazano wystąpienia u powoda zakażenia wirusem żółtaczką typu C. Należy bowiem pamiętać, że przesłanką

przyznania zadośćuczynienia jest – zgodnie z art. 448 k.c. – doznanie przez osadzonego krzywdy; jej ustalenie i ocena rozmiaru należy do sądu orzekającego, uwzględniającego wszystkie okoliczności konkretnej sprawy. (uchwała Sądu Najwyższego sygn. III CZP 25/11 z dnia 19 października 2011 r.)

Naturalnym jest, że pozbawienie wolności niesie za sobą pewną dozę cierpień, ograniczeń funkcjonowania i niedogodności. Istotne jest jednak, aby te dolegliwości nie były nadmierne. Fakt nieustannego przebywania ze sobą w jednym pomieszczeniu wielu osób w sposób nieunikniony prowadzi do konfliktów i napięć, które należy rozwiązywać w sposób polubowny. Takie niedogodności i uciążliwości wynikają po prostu z odosobnienia i przebywania dużej liczby skazanych w Zakładzie Karnym w Ł.. Słusznie wskazał Sąd I Instancji, że zniszczone szafki i brak ciepłej wody w kranie nie świadczą o nieludzkim i poniżającym traktowaniu.

Nie może ostać się również zarzut naruszenia art. 5 k.c. Powszechnie przyjętym jest w orzecznictwie, że przepis ten ma charakter wyłącznie obronny i nie może stanowić podstawy dochodzenia żądań. (wyrok z dnia 27 stycznia 1999 r., II CKN 151/98, OSNC 1999, nr 7-8, poz. 134, z glosami A. Marciniaka, PS 2000, nr 4, s. 140 i T. Justyńskiego, PS 2001, nr 2, s. 145.).

Podsumowując Sąd Okręgowy podziela zapatrywania Sądu Rejonowego, iż w okolicznościach niniejszej sprawy nie wykazano aby pozwany dopuścił się naruszenia dobra osobistego powoda w postaci godności. Powód nie udowodnił przesłanek przyznania zadośćuczynienia określonych w art. 23 i 24 kc w związku z art. 448 k.c. Rozumowanie Sądu Rejonowego jest prawidłowe, a wydany wyrok odpowiada prawu.

W tym stanie rzeczy, biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną, orzekając jak w sentencji.

Na podstawie art. § 19 w zw. z § 11 ust. 1 pkt 25 w zw. z § 13 ust 1 punkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461) Sąd Okręgowy przyznał i nakazał wypłacić na rzecz adwokata B. J. kwotę 73,80 zł w tym kwotę podatku VAT w wysokości 13,80 złotych tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu.